

ARBETARRÖRELSENS STÅNDPUNKTER

SYNEN IDAG: OCKUPATIONEN MÅSTE UPPHÖRA OCH TVÅSTATSLÖSNINGEN FÖRVERKLIGAS

Svensk arbetarrörelse består av en mängd organisationer och massor med människor. Alla har sin åsikt om konflikten beroende på bakgrund, erfarenheter och grad av engagemang.

Men på ett övergripande plan är hållningen tydlig. Socialdemokraterna skriver [på sin hemsida](#) att partiet arbetar för israelers och palestiniers rätt till frihet, utveckling och säkerhet inom säkra och erkända gränser. ”*Socialdemokraterna vill se en tvåstatslösning, där Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet, att ockupationen av Västbanken och Östra Jerusalem samt blockaden av Gaza upphör och att Israels folkrättsligt illegala bosättningspolitik upphör omedelbart.*”

Också hos fackföreningsrörelsen finns ett stort engagemang, inte minst för arbetarna i Palestina. LO har kongressbeslut sedan 2012 om att kräva att blockaden av Gaza hävs, att Israels ockupation av Västbanken upphör och att alla bosättningar avvecklas. På samma kongress beslutade LO att ställa krav på att arbetsgivare med ekonomiska intressen i ockupationen och de illegala bosättningarna ska upphöra med den verksamheten.

År 2022 tog LO fram rapporten [Facklig solidaritet med Palestina](#) som markerar att ockupationen är ett hinder för en varaktig lösning: I rapporten bekräftar LO sitt stöd för att hitta en varaktig lösning som leder till att Israel och Palestina lever sida vid sida i fred och säkerhet, och att det är först när dialog ersätter våld som en rättvis tvåstatslösning kan uppnås.

DE FÖRSTA 25 ÅREN: ISRAEL ETT SOCIALISTISKT FÖREDÖME

Socialdemokratin har alltid haft en positiv inställning till staten Israel och dess rätt att existera. Från bildandet 1948 och fram till sexdagarskriget 1967 fanns en stor beundran över hur den nya staten tog form. Tvåstatslösningen var i praktiken inte aktuell och det var araberna som ansågs bära ansvaret för att konflikten fortsatte eftersom de vägrade erkänna Israels existens.

Ett skäl till det synsättet var naturligtvis den sympati som många kände för det judiska folket, inte minst efter Förintelsen. Men det fanns också en koppling mellan svensk och israelisk arbetarrörelse. Det israeliska arbetarpartiet var en dominerande kraft i israelisk politik och hela samhällsbygget präglades av ett socialistiskt tänkande som bl.a. tog sig uttryck i de kollektiva samhällen, kibbutzer, som växte fram. De sågs av många svenska socialdemokrater som ett praktiskt uttryck för demokratisk socialism.

EFTER SEXDAGARSKRIGET: INSIKTEN OM PALESTINIERS RÄTT

På 1970-talet, några år efter sexdagarskriget, började synen förändras. Nu var Israel en ockupationsmakt och allt fler upptäckte att det fanns ett palestinskt folk med legitima intressen. Olof Palme, som 1969 hade blivit statsminister och partiledare för Socialdemokraterna, var den förste västerländske statsminister som träffade PLO:s ledare Yassir Arafat, 1974. Samma år uttryckte Sverige i FN stöd för en palestinsk stat och Palme drev frågan som en rättvis och realistisk lösning på konflikten.

Mot slutet av 1980-talet tog Sverige en aktiv roll i den process som senare skulle landa i Osloavtalet. Bland annat engagerade sig den socialdemokratiska utrikesministern Sten Andersson för att Yassir Arafat och PLO skulle erkänna Israel. Sten Andersson arbetade också för att etablera kontakt mellan PLO och USA, vilket var centralt för att frågan om en ömsesidigt hållbar lösning skulle kunna tas framåt.¹

Också Olof Palmes Internationella Center var drivande för att etablera kontakt mellan israeliska och palestinska förhandlare, genom den så kallade "Stockholmsgruppen" som hösten 1995 arbetade fram en plan för ett fredsavtal. Processen stannade dock upp på grund av mordet på Israels premiärminister Rabin.

2000-TALET: SVERIGE ERKÄNNER PALESTINA OCH RELATIONERNA TILL ISRAEL FÖRÄNDRAS

Med Göran Persson som partiledare och statsminister förstärktes relationerna med Israel. 1999 blev Persson den förste svenska statsminister som besökte Israel på närmare 40 år, och året därpå arrangerades den första internationella förintelsekonferensen i Stockholm. Den så kallade Stockholmsdeklarationen slog fast att Förintelsen aldrig skulle glömmas bort och att framtida generationers kunskap måste säkerställas genom utbildning.

Socialdemokraterna förlorade valet 2006 men återtog, efter åtta år av borgerligt styre, regeringsmakten 2014. En av de första åtgärderna var att, som det 135:e medlemslandet i FN och första land i EU, erkänna Palestina. Det var ett sätt att återskapa hoppet om en tvåstatslösning, skapa en mer jämlik situation mellan parterna och bidra till framtidstro hos unga palestinier. Beslutet hälsades också med stor glädje av det palestinska ledarskapet och i det palestinska samhället.

Den israeliska högerregeringen däremot, var starkt kritisk mot det svenska erkännandet. Utrikesminister Margot Wallström blev hårt attackerad, också av högerkrafter i Sverige, och svenska diplomater fick allt svårare att verka i regionen. Det är troligt att propagandan gentemot Sverige och Wallström syftade till att avskräcka andra EU-länder från att gå Sveriges väg.

På senare år har relationerna med Israel ånyo förbättrats. Vad det kan betyda för det framtida svenska engagemanget återstår att se.

EPILOG

För svensk arbetarrörelse som helhet finns det ingen tvekan. Den står stadigt i sitt synsätt att både israeler och palestinier förtjänar att få leva i fred, sida vid sida, i två fria, livskraftiga och demokratiska stater. Med folkrätten som grund och en historia av solidaritet med människorna i regionen fortsätter kampen för en rättvis och långsiktigt hållbar fred.

ⁱ PLO, Palestinian Liberation Organization, bildades 1964 och är en paraplyorganisation för flera palestinska grupper/partier. PLO fungerade under många år som en väpnad gerillarörelse och låg bakom flera terrorattacker runt om i världen, men avvisade med tiden stödet för väpnad kamp och terror som metod. Efter att 1988 ha erkänt Israels rätt att existera blev PLO internationellt accepterat som politisk företrädare för det palestinska folket. Dock talade PLO för första gången i FN redan 1974 i frågan om det palestinska folkets rätt till självbestämmande, vilket var redan då ett avgörande steg för omvärldens erkännande.